

ROBEŽNIEKI – LATGALES STIPRIE ĻAUDIS.

DAUGAVPILS UN AUGŠDAUGAVAS NOVADS

J*au otro gadu pēc kārtas Latgales reģionālie mediji kopā ar laikrakstu “Diena” īsteno, mūsbrāt, ļoti svarīgu un aktuālu projektu “Robežnieki – Latgales stiprie ļaudis”, kura mērķis ir pastāstīt, kā rit dzīve pierobežas reģionā, kas robežojas ar agresorvalstīm, pastāstīt visiem Latvijas iedzīvotājiem par mūsu reģiona stiprajiem ļaudīm. “Zilo ezeru zeme” ir bagāta ne tikai ar dzidrām un gleznainām ūdenstilpēm, zaļiem mežiem un zeltainiem labības laukiem. Tās vislielākā bagātība ir lieliskie cilvēki, kuri, neskatoties uz grūtībām un izaicinājumiem, dara brīnumus un tic gaišai nākotnei. Šoreiz stāstīsim par Daugavpili un Augšdaugavas novadu.*

Jorens Dobkevičs: «Mēs runājam par problēmām, lai padarītu dzīvi labāku»

Jeļena Bobkova

Joren, jūs esat daugavpilietis, vai ne?

– Esmu dzimis un uzaudzis Daugavpilī. Mani senči šeit – gar Daugavu, no Naujenes līdz Piedrujai – dzīvo jau vairākus simtus gadu. Viņi ir vecticībnieki, katoļi, luterāņi, pareizticīgie, latvieši, poļi, latgalieši, krievi, ebreji. Visi ļoti dažādi, bet – visi kopā. Latgale ir manas mājas, lai kādas tās arī būtu. Taču gan es, gan daļa mūsu «New East» komandas esam remigranti. Mēs bijām aizbraukuši, un es tajā neredzu neko sliktu, bet atgriezāties, un tas ir galvenais. Dzīvojam ārzemēs, mācījāmies, strādājām un kādā brīdī, proti, pandēmijas laikā, kas kardināli mainīja dzīvi visā pasaulē, atgriezāmies mājās. Kāpēc es nolēmu palikt šeit? Tāpēc, ka tas ir interesanti. Tas ir sarežģīts uzdevums, problēmu risinājumu meklēšana. Tas, ar ko pašlaik nodarbojas «New East», ir meklējumi – kas mēs esam un ko šeit darām. Pie mums ir daudz foršu, jaunu, atvērtu cilvēku, kuri vēlas pierādīt sev un citiem, ka Daugavpilī ir iespējams būt atvērtiem un brīviem, ka ir cilvēki, kas to saprot un kuriem tas interesē, ka Daugavpilī un Latgalē ne visi ir «sarkani» un ne visi ir «vatņiki». Šeit dzīvo cilvēki, neatkarīgi no tā, vai viņi ir krievi vai latvieši, pilsoņi vai nepilsoņi, kuri pašreizējā ģeopolitiskajā realitātē atbalsta Ukrainu, nevis Krieviju. Un ar kultūras, mediju, izglītības programmu

palīdzību viņi cenšas to pavēstīt un padarīt mūs stiprākus šajā reģionā. Es atceros brīdi, kad sapratām, ka viss ir ļoti slikti, ka ir sācies pilna mēroga Krievijas iebrukums Ukrainā. Šādā brīdī kļūst neiespējama mūsu sadarbība ar pašvaldības struktūrām un zināmā mērā pat ar valsts struktūrām šeit, Daugavpilī, kur ir cenzūra, kur ir pašcenzūra, kur tic Krievijas propaganda, bet mēs vēlamies sarīkot pasākumu Ukrainas vai Baltkrievijas opozīcijas atbalstam, runāt par šīm tēmām, par to, kas notiek divdesmit minūšu brauciena attālumā no mums, bet, lai to izdarītu, ir nepieciešama ne tikai telpa pārdomām, bet gan fiziska telpa. Tāpēc 2023. gada beigās – 2024. gada sākumā atvērām mūsu organizācijas «New East» telpas, kur ganad rīkojam izrādes, izstādes, pasākumus Ukrainas atbalstam, par bēgļu tēmu, situāciju uz robežas un runājam par cilvēktiesībām. Mēs parādām, ka Daugavpils var būt citāda, tā var būt daudzveidīga: eiropiska, latviska un atvērta. Mēs runājam par to, kas notiek patiesībā, nevis darām tikai to, kas izkļaidē. Jā, tas ir biedējoši, bet tas ir svarīgi. Tāpēc organizācija «New East» ir kļuvusi par sava veida bāku tiem, kas vēlas dzīvot un atklāti runāt par visu. Un šajā brīdī es sāku justies vajadzīgs, noderīgs par spīti tam, ka heiter raksta, ka esmu nodevējs un padavies latviešiem, vai dēvē par NATO bāzi – īsi sakot, visādas mulķības.

Problēmu ir daudz. Vai dažreiz negribas visu pamest un aizbraukt kaut kur, kaut vai uz Rīgu vai atkal uz ārzemēm?

– Gribas, un ikviens laiku pa laikam izjūt šo vēlmi. Manuprāt, mums visiem ir sava veida iekšējie svāri, uz kuriem sveram «par» un «pret» argumentus. Mēs esam jauni cilvēki, dažiem ir ģimene, bet gandrīz visi bez bērniem, tāpēc mums nebūtu liela problēma aizbraukt, bet kaut kas mūs tur šeit, un tā noteikti nav nauda vai lieliska karjera, ko šeit var izveidot, bet gan brīvības sajūta, ko mēs šeit varam sev radīt. Un tas ir forši.

Vai «New East» ir jūsu bērns, jūsu ideja?

– Nē, tas ir dažādu cilvēku bērns, kuri dažādos dzīves un attīstības posmos ir daudz ko paveikuši. Ideja radās pirms desmit gadiem, kad kopā ar klasesbiedriem un draugiem vēlējamies organizēt pasākumus. Toreiz mēs radījām performanci par Zolitūdes traģēdiju. Pēcāk rīkojām līdzīgus pasākumus, bet jau par Ukrainu. Organizējām mediju laboratorijas ar skolēniem un žurnālistiem, kur pievērsāmies arī medijpratībai un tās pamatiem, runājām par satura veidošanu un to, kas ir žurnālistika. Runājām ar cilvēkiem par viņu pārdzīvojumiem. Un ar šīm mazajām, vietējām iniciatīvām sākas sabiedriskās organizācijas dzīve; mēs ieguvām juridisku statusu un, pateicoties tam, varējām izziņot pasākumus un iesaistīt cilvēkus. Tā bija loģiska attīstība. Viss notika mērķtiecīgi, bet pie savām telpām tikām vien astotajā pastāvēšanas gadā.

Vai jums ir sava spēka vieta?

– Man tās ir vairākas. Tās ir dažādas un ir atkarīgas no manām vēlmēm konkrētā brīdī. Kad vēlos sajūt cilvēkus un dzirdēt pozitīvas idejas, tas ir šeit, «New East» telpās. Ja vēlos mieru un klusumu, tad tas ir velosipēds, mūzika un mežs. Ja esmu noguris no visa, tad ir laiks sapņot ceļasomu un doties kalnos.

Nesen Daugavpilī notikušajā medijpratības konferencē izskatījāt jautājumu: vai jūs šeit jūtaties drošībā? Vai jūs savā dzimtenē jūtaties droši?

– Pēdējos gados es arvien mazāk un mazāk jūtos drošībā. Diemžēl arvien biežāk saskaros ar ksenofobiju un rasismu sava vārda, uzvārda dēļ, arī tāpēc, ka esmu no Daugavpils. Šeit jāņem vērā vairāki faktori. Ja runājam par karu, tas ir viens emociju spektrs. Otrs faktors ir drošības jēdziens. Šajā gadījumā runa nav tikai par ārēju apdraudējumu; daudz kas ir atkarīgs arī no mums pašiem. Vai es jūtos drošībā pēc Daugavpils pašvaldī-

Ekskursija Polijas Senātā

bas vēlēšanām? Nē, es nejutos drošāk, dzīvojot šādā vidē. Vai es jūtos drošāk valstī, kur sievietēm aizliedz veikt abortu vai vēlas izstāties no Stambulas konvencijas? Nē, nejutos. Tieši šis man vairāk saistās ar drošību, nevis tas, vai ienāks Krievijas tanki vai nē.

Ko jūs gribat novēlēt savai dzimtajai pilsētai, novadam un valstij?

– Mums ir lieliski jaunieši, atvērti un radoši, protams, ne jau visi. Pateicoties šim un citiem faktoriem, es redzu un zinu, ka Daugavpils, Latgale un Baltija nav sala.

Mēs esam lielākas pasaules, Eiropas daļa. Reizēm šķiet, ka starp Latgali un Latviju ir milzīgs, nepārvarams attālums, bet, ticiet man, ir ceļi un takas, kas mūs savieno. Patiesībā mēs esam daudz tuvāk un visi esam daudz draudzīgāki. Mēs bieži runājam par problēmām Latgalē, bet tas ir tāpēc, ka mīlam vietu, kur dzīvojam, un nebaidāties runāt par problēmām nevis tāpēc, ka viss ir slikti, bet gan tāpēc, ka vēlamies, lai viss būtu labāk.

Paldies par sarunu un – lai viss ir labi! ▣

Foto no J. Dobkeviča arhīva.

Kopā atbalstām Ukrainu

Ieva Kudiņa: Latveja nasabeidz ar Reigu

Liene Virza

Mes vysi grybam byut pīdareigi kaidai kūpīnai. Lelpī-sātu steigā dažreiz aizmierstam, ka i mes poši veidojam sovu vīdi. Ite varātu vuiceitīs nu mozūs pogostu i pīlsātu pīmārim, kur vīteji īdzeivuotuoji ir aktīvi, poši vierza iniciatīvys i na tikai kritizej, bet i izzoka pīkšļykumus, kai padareit pīvīļceiguoku sovu vīdi, kai motivēt jaunīšus palikt i justīs lapnim par sovu zemi.

Augšdaugovys nūvoda Leiksnā bejušuo skolys āka beja pamasta nūvuortā 15 godus. Tok naapdzeivuotajai ākai beja potenciāls, i bīdreiba «Mūsu Līksnai» (latg. «Myusu Leiksnai») uzsuoce vacuos skolys atjaunuošonys dorbus. Kai itys stuosts aizasuoce i deļkuo ir svareigi saglobuot sovys kūpīnys kulturīdi, pastuosteja bīdreibys «Mūsu Līksnai» valdis prišksādātuja Ieva Kudiņa.

Ieva Kudiņa ir četru bārnu mameņa, dzymuse Jākubpilī, bet, kūpš apsapreciejuse, par sātu sauc Leiksnu. Ite pava-deiti niu jau 10 godi. Jai vysod ir bejuse gribiešona atteisteit vīdi, kurā dzeivoj, i vīns nu vierīneiguokūs projektu ir Leiksnys skolys atjaunuošona.

«Mani īdvasmuoja kaida cyta škola, kura beja atjau-nuota i kurā aktīvi dorbuojuos kūpīna. Maņ lykuos, ka varātu pajimt itū āku i suokt koč kū dareit. Bīdreibys bīdri beja cīs atsaucēigi i gotovī dorbuotīs,» pastuosteja Ieva.

Dorbi bejušajā skolā suocēs ituo gods pavasarī. Var ti-kai īzadūmuot, cik daudz dorba juoīgulda juos sakuortuo-šonā, partū ka āka natyka izmontuota vaira nakai desmit godu. Jei beja na tikai pamasta, bet godu laikā pīgružuota, pylna ar atkrytumim, i tys vyss beja juosavuoc i juoizvad. Āka tyka izteirāta, nūmaineits greidys sagums atseviškuos telpuos, puorbaudeiti škūrstyni i cepli, kab varātu izmontuot apkuri, īvyļkts iudinsvods i padareiti daudzi citi dorbi, kab pošlaik bejušajā skolā varātu dorbuotīs bīdreibys i nūtitk pasuokumi.

Bīdreiba aizsuoce dorbu 2023. godā, i februārī jai paliks diveji godi, jīmā dorbojās 15 bīdri. «Es dūmoju, ka mes saim-nīkuosim ilguok, ka vyss nūtikš piec plāna. Bazneica i cīs pretimnuokūša i, prūtams, prīsteram ari pateik, ka ite koč kas nūteik, ka ite nav vīnkuorši pamasta āka. Leiksnā ir problemys ar telpom dažaidim kulturys pasuokumim, ari mums kai bīdreibai nabeja sovu telpu, partū izlēmem, ka ite varam gon pošī dorbuotīs, gon organizēt kulturys pa-suokumus, kai ari apvīnuot puorejuos aktīvuos bīdreibys, kurys varātu izmontuot itū āku, partū ka jei ir cīs lela. Ideju ir daudz i jūs palīk vys vaira. Ākā ir īreikuotys telpys bīdrei-bom, kurys jau aktīvi teik izmontuotys. Tūmār dorba vēļ ir daudz, ākā jūtams caurviejs i ir dīzgon solts, partū juonū-maina lūgi i durovys, itūšalt i apstyprynuots LEADER pro-jekts, kura ītvorūs tys tiks padareits. Ieva pastuosteja, ka leluokais izaicynuojums ir finansiejums, teik raksteiti pro-jekti, bet daudz kas teik dareits par pošu bīdru leidzeklim. «Itūgod sajēmam pošvajdeibys bīdreibu leidzdaleibys pro-jekta finansiejumu, kū izmontuojom komunikaceju remont-dorbim. Daudz īguldom i struodojam pošī, vysu dorom so-vom rūkom. Mums ir pasaveics, ka bīdreībā ir dažaidi specialisti,» pastuosteja Ieva.

Bīdreiba «Mūsu Līksnai» reikoj pasuokumus, apvīnoj Leiksnys pogosta kūpīnu, aicynoj vītejūs īdzeivuotuo-jus byut aktīvim jebkurā vacumā. Ieva stuosta, ka, salei-dzynojuūt Leiksnu ar cytim pogostim, Leiksnys īdzeivuotuoji ir cīs aktīvi: «Maņ pateik dažaidi izaicynuojumi, tys dūd dzeivei eipašu jāgu. Ir milzeigs gondarejums, radzūt rezul-tatu, gon maņ, gan vysim bīdreibys dalebīnīkim. Kod saīt kūpā forši cylvāki, jim vysod atsarūn daudz dažaidu ideju. Napaceļamu projektu nav, mes asom puorlīcynuoti par sevi».

Bīdreiba sadarbeibā ar Leiksnys apvīneibys puorvajdi ir lobīkuortuojuse Leiksnys prūda krostā lineju, ir nūpļautys nīdris, organiziejuse muzykys i muokslys festivalu «Muzy-kys Skrytuļs», organiziejuse pyrmū īdzeivuotuoju forumu nūvodā, izveiduojuose багаžnīku tierdzenū pi Leiksnys baz-neicys, realizāti dažaidi citi projekti, kai ari bīdreiba organizē dažaidus kulturys i sporta pasuokumus.

Festivala «Muzykys Skrytuļs» plenera rodūšūs dorbu izstuode

Runojuūt ar levu, jūtams pozitīvisms i puorlīceiba – vyss byus labi. Vēļ plānūs ir daudz jaunu projektu, tok leluokais bīdreibys fokuss ir Leiksnys skolys atjaunuošona, tei tūmār ir lela āka i, leidz ar tū, milzeiga atbīldeiba. Ieva sarunys nūslāgumā soka – Leiksna ir lobuokuo vīta, kur dzeivuot. Vide, kurā dzeivojam, sarunys, kū dzierdam kotru dīnu, leidzcylvāku emocejis roda nūskaņuojumu, kurā mes ve-ramīs iz situaceju pogostā, pīlsātā i valstī kūpumā.

«Maņ pateik lauku dzeive, plašums i mīrs. Mes Leiksnā asom lokalpatrioti, vīns nu bīdreibys mierku i saglobuot kulturviesturyskū montuojumu, tradicejis, veiduot vīdi, kas ir draudzeiga saimem. Vīns nu munu mierku i, kab muni bārni ite palyktu dzeivuot. Tei laikam ir reidzinīku īdūma, ka ar Reigu beidzās Latveja, bet eistīneibā tai nav, uorpus Reigys jei tikai suocās, vyss ir atkareigs nu myusu pošu. Ka nīkuo nadareisim, ari ite byus švaki. Pavaicojit bīdreibys bīdrim – vysi saceis, ka Leiksna ir lobuokuo vīta, kur dzeivuot.»

Autoris foto

Māris Susejs: «Dzīvot Latgalē ir liela privilēģija»

Jeļena Bobkova

Esam pazīstami jau daudzus gadus, un neatceros, ka jebkad būtu redzējusi jūsu sejā skumju izteiksmi. Kā jums izdodas saglabāt pozitīvu noskaņojumu?

– Nozīmīgs faktors katrā cilvēka dzīvē ir viņa senči. Manējie ir latgalieši. Visi stāsti par Latgali ir dziļi, nereti ļoti sāpīgi un traģiski. Un ik reizi mums bija tikai vienas zāles – ceļš uz priekšu. Visi latgalieši vienmēr gāja ar augstu paceltu galvu. Pat tad, kad bija pavisam skumji, grūti un skarbi, mēs vienmēr ticējām, ka būs arī cerības stars un viss kļūs labāk. Patiesībā, ja tev ir pavisam slikti, atrodi kādu, kam klājas vēl sliktāk, un palīdz viņam.

Jūs esat cilvēks – orķestris. Esmu jūs redzējusi dažādos ampuļā. Ko jūs darāt tagad?

– Atceros, ka manā bērnībā bija tāda rotaļlieta – robots transformeris. Un, attiecinot šo tēlu uz sevi, varu teikt, ka es joprojām transformējos. Dzīvot Latgalē ir liela privilēģija, par kuru jācinās bieži un katru dienu. Es transformējos radošā vidē. Ir vārdu salikums, kas man nepatīk, bet tas izskaidro, kas es esmu. Esmu multimākslinieks – režisors, organizēju dažādus pasākumus, piedalos dažādās aktiermākslas aktīvitātēs, bet pats galvenais – audzinu un izglītoju savus bērnus. Bet tajā pašā laikā es nenovelku sarkano līniju starp saviem bērniem un skolēniem, kurus mācu. Joprojām mācu bērnus Krāslavas novadā, Mūzikas un mākslas skolā, pirms tam 22 gadus strādāju par skolotāju Indras Mākslas skolā. Un, starp citu, no Indras var redzēt Baltkrievijas mežus.

Kāpēc?

– Man ir daudz iespēju aizbraukt. Dažādos laikos daudzi mani draugi pameta dzimto vietu un devās dažādos virzienos. Viņi man saka: «Māri, brauc šurp, tev nebūs jāstrādā kaut kur cehos, tu vari nodarboties ar menedžmentu.» Bet es atsakos. Es ļoti labi saprotu, kas man dod nepieciešamo enerģiju, – tā ir mana dzimtā zeme: šī apbrīnojamā Latgales zeme, šī maģiskā ainava. Latgalē ir lielas vēstures krustceles, šeit valda vēsturiska daudzveidība. Šeit dzīvo apbrīnojami, interesanti cilvēki. Protams, ir arī daudz mulķu, bet kur gan viņu nav? It īpaši, ja runājam kara kontekstā. Esmu no jauna atklājis daudzus cilvēkus, īpaši šeit, pierobežā. Šeit valda patiesi pārsteidzoša brīvības sajūta. Vari iziet vēl vakarā ārā un kliegt no visa spēka, un tas nevienu īpaši netraucēs. Esmu bijis Beļģijā, Holandē un apceļojis pusi Eiropas. Tur cilvēki dzīvo netālu cits no cita. Un šajā gadījumā zeme nomierinās vien ap trijiem naktī. Tāpēc dzīve Latgalē ir liela privilēģija. Šajā zemē ir tavas dzimtas spēks. Šeit draudzīgi dzīvo latgalieši un vecticībnieki. Tā ir nepopulāra frāze, bet tās ir pamatvērtības. Ir vēl viens faktors, kas mani notur šeit. Mana māte diemžēl neklūst jaunāka, un es vēlos būt viņas tuvumā. Viņa var man jebkurā brīdī piezvanīt un palūgt atvest zāles. Es to izdarīšu 15–20 minūšu laikā. Man ir ļoti svarīgi redzēt, kā mana māte noveco, un es vēlos būt viņai blakus.

Ko vēl, izņemot spēku, jums sniedz Latgales zeme?

– Ja runājam par cilvēkiem, Latgalē ir ne tikai vēstures krustojums, tā ir arī kultūras krustojums. Šeit dzīvo slāvu tautas, latgalieši, latvieši un ebreji. Redzot šo krāsu paleti, rodas impresionistiski toņi. Šis māksliniecisķais atoms Latgalē ir ļoti jūtams. Patiesībā mūsu pierobežai piemīt maģisks skaņējums. Tāpēc Latgalē man sniedz nepieciešamo maģiju.

Vai jūs nebaidāties dzīvot blakus Krievijai un Baltkrievijai?

– Manuprāt, tie ir nepareizi vārdi – «baidos» vai «ne-baidos». Ir vienkārši jādzīvo un jādefinē latviskā eiropiskās robežas. Būtu mulķīgi tagad runāt par to, ko nezinu, un visu to laiku, ko esmu šeit nodzīvojis, nomest malā tikai tāpēc, ka baidos. Mēs esam ģenētiski mantojuši spēku visu to pārdzīvot un nebaidīties, jo mūsu senči šeit jau ir tik daudz piedzīvojuši un pārdzīvojuši, ka bail par to runāt. Ir jāsaprot, ka tad, ja pie mums kaut kas notiks – labs vai slihts –, mēs ģenētiski zināsim, kā reaģēt.

Ko šeit var mainīt uz labo pusi, iespējams, ar valdības palīdzību?

– Daudzi mums Latgalē ir mēģinājuši palīdzēt. Taču ir jāsaprot vissvarīgākais: uz Latgali nedrīkst skatīties caur

stereotipu prizmu. Mūsu reģiona vēsture runā pati par sevi. Tā ir spilgtāka un krāsaināka, atšķirībā no Vidzemes vai Kurzemes. Latgalieši ir dzīvojuši dažādu impēriju laikos. Centrālajā Latvijā viss bija nedaudz citādāk, tāpēc arī mūsu mentalitāte atšķiras. Tas ir pirmkārt. Otrkārt – nevar tikai runāt par Latgali, ir jābrauc šurp un jārada cita kultūrvide. Kārlis Ulmanis par to savulaik padomāja. Kārļa Ulmaņa virzienā var raidīt daudz pārmetumu. Viņš apkaņoja latgalisko literatūru, daudzus lietvārdus pakārtoja latviskajam, bet vienlaikus veica lielas un svarīgas reformas. Piemēram, cilvēki, kas pārcēlās uz pierobežu, saņēma lielus aizdevumus māju un zemes iegādei, viņš būvēja skolas, viņš būvēja «gaismas pīlis» skolās. Un, ja šodien dosimies uz Indru vai Robežniekiem, un visā pierobežas teritorijā, mēs redzēsim Latgalei neraksturīgās luterāņu kapsētas, kur dominē uzvārdi Bērziņš un Vītiņš. Tas pierāda, ka reforma tolaik darbojās, ka cilvēki no Centrālās Latvijas pārcēlās uz pierobežu, jo valsts to veicināja. Savukārt pašlaik mēs esam izvēlējušies amerikāņu dzīvesveidu: divi lielsaimnieki, kuriem pieder visa zeme un kuri nodarbina vietējos iedzīvotājus. Bet arī šajā gadījumā notiek fermu optimizācija. Tas nozīmē, ka, izvēloties šo amerikāņu ainavu, mēs atteicā-mies no savas nacionālās ainavas. Un tad mūs vairo, ka mums trūkst latviskuma. Viņi brauc līdz Jēkabpilij, un tālāk, viņuprāt, pa ielām kļīst lāči un visi dzer degvīnu. Ir jāinterese-sijas par vēsturi, kad runājam par Ludzu, Daugavpili un Rēzekni, un tad saņemsim atbildes uz visiem saviem jau-tājumiem.

Paldies par sarunu. ▣

Foto no M. Suseja arhīva

Sieviešu kompānijā

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. #SIF_MAF2025

Sadarbības projektā piedalās mediji: «Diena», «Vietējā Latgales Avīze», «Latgales Laiks», «Ezerzeme», «Vaduguns», «Rēzeknes Vēstis», radio «Alise Plus»

Par projekta «Robežnieki – Latgales stiprie ļaudis» rakstu saturu atbild to autori.

MAF

Mediju atbalsta fonds